

3.5.3. In het vierde lid van artikel 7 wordt een wijziging van Richtlijn 70/156/EEG aangekondigd, ten einde de voor 2015 vastgelegde doeleinden haalbaar te maken. Op die manier wordt een juridische maatregel aangekondigd waaraan de garantie dat de hogere doelstellingen worden gehaald ondergeschikt wordt gemaakt, terwijl in de periode tot 2005 de nadruk alleen ligt op het beginsel van „de verantwoordelijkheid van de producent”, door hantering van de negatieve marktwaarde ter bevordering van preventie.

3.5.4. Deze gemengde aanpak werpt wel enkele vragen op. Zou bovendien geen onderscheid gemaakt moeten worden tussen auto's die gefabriceerd zijn voor de inwerkingtreding van de richtlijn, waardoor de negatieve marktwaarde met terugwerkende kracht als een boete zou uitwerken, en auto's die na 1999 geproduceerd zijn? Interessant in dit verband is de regeling die in Zweden is goedgekeurd en die inhoudt dat de verantwoordelijkheid van de producent pas geldt vanaf het moment van de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving en alleen voor nieuwe voertuigen.

Brussel, 25 februari 1998.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
T. JENKINS

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité betreffende een strategie voor samenwerking op milieugebied tussen Europa en Azië”

(98/C 129/11)

De Commissie heeft op 14 oktober 1997 besloten om, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over de voornoemde mededeling.

De Afdeling voor externe betrekkingen, handels- en ontwikkelingsbeleid, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 10 februari 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Koopman.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 352e Zitting (vergadering van 25 februari 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 92 stemmen vóór en 6 stemmen tegen, bij 5 onthoudingen is goedgekeurd.

1. Achtergrond

1.1. De milieusituatie in Azië

1.1.1. De Commissie schetst in haar Mededeling een somber beeld van de milieuproblemen waarmee de landen in Zuid-, Oost- en Zuidoost-Azië worden geconfronteerd⁽¹⁾.

1.1.2. Waterveroontreiniging wordt als Azië's grootste milieuprobleem beschouwd en is de oorzaak van heel wat ziekte- en sterfgevallen, met name onder kinderen. Grote delen van Azië kampen met een tekort aan zoet

water. In Singapore zijn watertekorten al een chronisch verschijnsel⁽²⁾ en in India begint het dezelfde kant op te gaan.

Ook luchtvervuiling zorgt voor ernstige gezondheidsproblemen. Het gehalte aan zwaveldioxide en vaste deeltjes in de Aziatische steden behoort tot de hoogste in de wereld. In 1985 nam Azië 20 % van de totale uitstoot van broeikasgassen voor zijn rekening. Verwacht wordt dat Azië's aandeel in de emissie van broeikasgassen tussen nu en het jaar 2000 tot 25 à 30 % zal toenemen⁽³⁾.

⁽¹⁾ In dit advies is de gebruikelijke EU-indeling gehanteerd: Zuid-Azië = Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, India, de Maldiven, Nepal, Pakistan en Sri Lanka; Oost-Azië = China, (Hong Kong), Korea, Macao, Taiwan en Japan; Zuidoost-Azië = de huidige ASEAN-landen (Associatie van Zuidoost-Aziatische Landen: Brunei, Indonesië, Maleisië, de Filipijnen, Singapore, Thailand, Vietnam) en de kandidaat-lid-staten Cambodja, Laos en Myanmar.

⁽²⁾ Minder dan 1 000 m³ per hoofd per jaar. Deze beperkte hoeveelheid begint al nadelige gevolgen te hebben voor de economische ontwikkeling en de volksgezondheid.

⁽³⁾ Het energieverbruik verschilt sterk van land tot land: Bhutan en Nepal verbruiken minder dan 20 kg olie-equivalent per hoofd per jaar, terwijl China, Maleisië, Singapore en Thailand goed zijn voor meer dan 600 kg. Ter vergelijking: in Europa en de Verenigde Staten bedraagt het verbruik resp. 4 000 en 8 000 kg.

1.1.3. Het afvalbeheer zorgt eveneens voor aanzienlijke problemen en zal ook in de toekomst de gezondheid van de (armere lagen van de) bevolking ernstig in gevaar blijven brengen. Aangezien de economische groei en de urbanisatiegraad ook naar alle waarschijnlijkheid hoog zullen blijven, zal het opruimen van het niet opgehaalde afval handenvol geld blijven kosten.

In geheel Azië is er sprake van een ernstige aantasting van de bodem, die voor een groot deel het gevolg is van het streven van de boeren om hun voedselvoorziening veilig te stellen.

De ontbossing heeft zulke proporties aangenomen dat in landen als de Filipijnen en Thailand, die van oudsher hout exporteren, vrijwel geen bossen meer zijn overgebleven en dat India, dat vroeger in zijn eigen behoeften kon voorzien, nu een belangrijk houtimporterend land is geworden.

Ten slotte moet nog de aantasting van de biologische diversiteit worden vermeld. In de regenwouden van Sri Lanka, de oostelijke Himalaya en (Zuid-)India wordt de biologische diversiteit ernstig bedreigd. Volgens de Commissie is bijna driekwart van de natuurlijke habitat in de regio verloren gegaan of onherstelbaar aangetast.

1.2. De oorzaken van Azië's milieuproblemen

1.2.1. Volgens de Mededeling van de Commissie moeten de milieuproblemen in Azië aan drie factoren worden toegeschreven: het onvermogen van instellingen en bedrijven om (milieu)problemen aan te pakken, de talrijke en nog steeds groeiende bevolking en de daaruit voortvloeiende hoge industrialisatie- en urbanisatiegraad.

Azië telt 2,8 miljard inwoners (meer dan de helft van de wereldbevolking), waarvan er 700 miljoen in absolute armoede leven. De grootste bevolkingsconcentratie vindt men in Zuid-Azië.

De verwachting is dat de bevolking met bijna 2 % per jaar zal blijven groeien en dat de toename in de grotere steden, die het leeuwendeel van de industrieën zullen blijven aantrekken, zelfs 4 % zal bedragen.

1.3. De huidige samenwerking tussen de Unie en Azië op milieugebied

1.3.1. De Unie heeft met een aantal Aziatische landen overeenkomsten gesloten op grond waarvan de Commissie in 1994 voor zo'n 130 miljoen ecu aan betalingsverplichtingen heeft aangegaan. Daarvan was 40 % bestemd voor maatregelen ten behoeve van tropische bossen, 30 % voor verbetering van het grondpotentieel en ongeveer 8 % voor het verbeteren van de drinkwatervoorziening en de uitbouw van het institutionele bestel. Bescherming van de biodiversiteit, verbetering van het stadsmilieu en bestrijding van milieuvervuiling namen samen ongeveer 5 % van de vastgelegde middelen voor hun rekening.

1.3.2. De Unie ondersteunt een aantal milieuprogramma's in Azië en beschikt daarvoor o.m. over de volgende kanalen of instrumenten: programma's in het kader van de wetenschappelijke en technologische samenwerking

(W&T), het Europees-Chinese samenwerkingsprogramma inzake milieubeheer, initiatieven ter bevordering van de economische samenwerking zoals de European Business Information Centres (de zgn. EBIC's, d.w.z. in samenwerking met lokale Kamers van Koophandel en met handelsorganisaties van de lid-staten opgezette informatiecentra voor het bedrijfsleven) en het Regional Institute of Environmental Technology (het RIET, een van de zgn. technology windows dat zich uitsluitend met milieutechnologie bezighoudt), het „Asia-Invest”-programma, het „EC Investment Partners”-instrument (regeling ter bevordering van directe buitenlandse investeringen), het Stelsel van Algemene Preferenties (SAP) en ten slotte de EIB-leningen ten behoeve van projecten in met name de energie- en de vervoerssector.

1.3.3. Verder is de milieuproblematiek ook aan de orde gekomen in het kader van een aantal initiatieven die tot doel hebben de betrekkingen en de samenwerking met bepaalde groepen Aziatische landen te verbeteren. Zo heeft de Commissie deze kwestie aangesneden in haar Mededeling van 1996 over Een nieuwe dynamiek tussen de Europese Unie en de ASEAN⁽¹⁾, hebben de deelnemers aan de 12e ministersbijeenkomst EU/ASEAN van februari 1997 in een gemeenschappelijke verklaring de oprichting van een informele werkgroep voor milieuaangelegenheden bekendgemaakt en heeft de voorzitter van de eerste bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken in het kader van de „dialoog Azië-Europa”⁽²⁾ — die één dag later op dezelfde plaats is gehouden — in zijn conclusies gerefereerd aan de vorderingen die zijn gemaakt ten aanzien van de oprichting van een Europees-Aziatisch centrum voor milieutechnologie in Thailand, waartoe de staatshoofden en regeringsleiders in maart 1996 hebben besloten.

1.3.4. Ook in het kader van tal van bilaterale contacten tussen EU-lid-staten en Aziatische landen komt de milieuproblematiek aan de orde.

In dit verband kunnen vier belangrijke financieringsbronnen worden vermeld: officiële ontwikkelingshulp, steunmaatregelen ter bevordering van de handel, eigen middelen van belangrijke Europese bedrijven die via lokale partners toegang proberen te krijgen tot de Aziatische milieumarkt, en ten slotte leningen van Europese particuliere banken.

Het is niet bekend hoeveel geld voor dit alles in de diverse lid-staten wordt uitgetrokken. Er bestaat momenteel geen enkel systeem waarmee dergelijke activiteiten kunnen worden geregistreerd.

2. De Mededeling van de Commissie

2.1. De Mededeling betreffende een strategie voor samenwerking op milieugebied tussen Europa en Azië heeft tot doel „de efficiency en de impact van de globale

⁽¹⁾ In deze Mededeling (COM(96) 314 def. van 3 juli 1996) noemt de Commissie een aantal milieuterreinen waarop (meer) samenwerking wenselijk is (zie paragraaf 3.1.4).

⁽²⁾ In het kader van de „dialoog Azië-Europa” (ASEM) heeft in maart 1996 een eerste Europees-Aziatische top van staatshoofden en regeringsleiders plaatsgehadt, waaraan is deelgenomen door delegaties van tien Aziatische landen (de ASEAN-landen plus China, Korea en Japan) en van de Europese Unie en haar lid-staten. De tweede top zal in april 1998 in Londen plaatsvinden.

samenwerking tussen Europa en Azië op milieugebied te vergroten". Zij bevat een aantal „cruciale maatregelen" en wordt door de Commissie omschreven als een „referentiedocument" voor degenen die bij de samenwerking betrokken zijn c.q. willen worden. Er wordt o.m. in gepleit voor vrijwillige samenwerking tussen alle Europese actoren om de impact van de geldstroom tussen Europa en Azië te vergroten. De erin voorgestelde strategie is bedoeld voor 17 (ontwikkelings)landen, nl. de leden en kandidaat-leden van de ASEAN minus Brunei en Singapore⁽¹⁾, alsmede de acht Zuid-Aziatische landen en China.

2.2. De Commissie geeft in haar Mededeling vier belangrijke redenen voor het lanceren van deze nieuwe strategie.

In de eerste plaats merkt zij op dat (vele) milieuproblemen — zoals b.v. de nadelige gevolgen van de uitstoot van broeikasgassen, het ijler worden van de ozonlaag en de achteruitgang van de biodiversiteit — een grensoverschrijdend karakter hebben.

In de tweede plaats voert zij aan dat armoede de milieuproblemen nog verergert door het feit dat arme gezinnen bij gebrek aan (voldoende) geschikte duurzame alternatieven genoodzaakt zijn rooibouw te plegen op het milieu.

In de derde plaats wijst zij erop dat de achteruitgang van en de toenemende druk op het milieu de economische ontwikkeling in de betrokken regio's in gevaar begint te brengen. Als gevolg van de onderlinge verwevenheid van economieën zullen de gevolgen hiervan zich ook in Europa doen gevoelen⁽²⁾.

Ten slotte vestigt zij er de aandacht op dat de milieumaatregelen van de Aziatische landen het Europese bedrijfsleven de kans geeft om zijn steentje bij te dragen, wat beide partijen ten goede zal komen.

2.3. De voorgestelde strategie stoelt op drie pijlers.

In de eerste plaats pleit de Commissie voor mobilisering van de particuliere sector, niet alleen om voldoende financiële middelen te kunnen aantrekken (tegen het jaar 2000 zou 34 miljard ecu per jaar nodig zijn), maar ook omdat een op de markt gebaseerde aanpak tot een efficiënter gebruik van de beschikbare middelen kan leiden.

In de tweede plaats pleit zij voor meer nadruk op stedelijke en industriegerelateerde kwesties, voorkoming van verontreiniging en invoering van schonere technologieën — de drie problemen die het dringendst dienen te worden aangepakt — in plaats van op de instandhouding van het natuurlijk milieu.

In de derde plaats is zij van oordeel dat heel wat „win-win"-mogelijkheden kunnen worden gecreëerd door voort te bouwen op Europa's sterke punten, zoals

zijn adequate milieubeleidsinstrumentarium, zijn kennis en kunde met betrekking tot het terugdringen en voorkomen van verontreiniging, en zijn staat van dienst op het gebied van innovatie en O&O.

2.4. De Commissie stelt voor de samenwerking toe te spitsen op de drie terreinen die als Europa's sterke punten moeten worden beschouwd. Voor elk van deze terreinen komt zij met een aantal praktische richtsnoeren.

Zij stelt voor de milieudialoog met Azië voort te zetten op basis van specifieke strategieën voor elk partnerland.

Verder pleit zij voor grotere synergie met de programma's van de lid-staten en dringt zij erop aan voldoende middelen uit te trekken.

2.5. Aan het slot van de Mededeling noemt zij nog vier criteria die bij de selectie van activiteiten op het gebied van de milieusamenwerking zullen worden gehanteerd.

Deze selectiecriteria zijn: wederzijds belang, complementariteit met de activiteiten van de lid-staten, synergie met multilaterale instellingen en duurzaamheid.

3. Algemene opmerkingen

3.1. Het Comité staat volledig achter deze goed doortimmerde Mededeling en onderschrijft de beginselen die aan de daarin opgenomen voorstellen ten grondslag liggen. Het waardeert de bondige maar rake presentatie van Azië's milieuproblemen, het pleidooi voor een actieve aanpak en de voorgestelde samenwerkingsstrategie. De Commissie weet dit alles op zo'n overtuigende manier te brengen dat men haast geneigd is de enorme problemen en schier onoverkomelijke hinderpalen te onderschatten en zelfs te negeren. Deze enorme problemen — waarvoor een oplossing móet worden gevonden wil men uiteindelijk de vruchten van de uitgevoerde projecten kunnen plukken — kwamen bijvoorbeeld ook aan de oppervlakte tijdens de discussies in het kader van de klimaatconferentie van Kyoto in december 1997 en in de afspraken die daar zijn gemaakt.

Het Comité dringt er in dit verband nogmaals met klem op aan dat op alle beleidsniveaus naar duurzame oplossingen wordt gezocht. Nu er een tijdelijke stilstand in de groei van de Aziatische economieën is opgetreden en deze landen genoodzaakt zijn hun economisch beleid op een andere leest te schoeien, zouden zij de gelegenheid moeten aangrijpen om in de nieuwe beleidskoers een belangrijkere plaats in te ruimen voor milieubescherming en duurzame ontwikkeling. De voorgestelde samenwerkingsstrategie biedt de Unie ruimschoots de mogelijkheid om de Aziatische landen te laten meeprofiteren van haar eigen ervaringen op dit gebied.

3.2. Het Comité begrijpt dat de Commissie deze hinderpalen niet onvermeld heeft gelaten omdat zij zich niet van de problemen bewust zou zijn of deze zou minimaliseren, maar omdat zij van oordeel was dat alle betrokken EU-kringen — zijzelf, de nationale overheden en de sociale partners in de ruimste zin — eerst met

⁽¹⁾ Deze twee landen zijn uitgesloten omdat zij qua economische ontwikkeling met kop en schouders boven de andere landen uitsteken.

⁽²⁾ Een goed voorbeeld hiervan is het feit dat het wankelen van de financiële markten in een aantal Aziatische landen, waardoor de beurzen in de betrokken landen zijn gekelderde, een weerslag heeft gehad op de beurzen in de westerse wereld.

elkaar overeenstemming moeten zien te bereiken over het voorgestelde referentiekader. Volgens de Commissie moet in een eerste stadium eerst door Europa en daarna door Azië een strategie worden uitgestippeld (wat in het geval van Europa ook inhoudt dat alle betrokkenen het met elkaar eens moeten worden over Europa's sterke punten) en kunnen in een volgend stadium specifieke doelstellingen worden geformuleerd en vervolgens concrete programma's en projecten worden opgezet. Het wegwerken van bovengenoemde hinderpalen is volgens de Commissie een onderdeel van deze latere fasen.

3.3. Dit verklaart ook waarom de Commissie het niet nodig vond om vooraf informeel overleg te plegen met andere internationale organisaties of met de betrokken Aziatische landen zelf. Het Comité kan de Commissie daarin volgen, maar vestigt er niettemin de aandacht op dat deze logica iets weg heeft van een cirkelredenering, want partijen zouden het gemakkelijker met elkaar eens kunnen worden als zij beter zouden weten wat het voorgestelde referentiekader concreet met zich mee gaat brengen. Daarom zou het, gelet op alle gevoeligheden die hierbij in het geding zijn, een goede zaak zijn als de EU-instanties enig idee zouden hebben hoe de Aziatische landen tegen de voorgestelde aanpak van de samenwerking aankijken.

3.4. De Commissie rept met geen woord over wat er nu verder gaat gebeuren. Zo is het niet duidelijk wat zij concreet gaat doen nadat de Raad met de voorgestelde strategie heeft ingestemd. Daarom dringt het Comité er bij de Commissie op aan om aan te geven hoe zij de dialoog met haar Aziatische partners en de op dit terrein werkzame internationale organisaties⁽¹⁾ wil aanpakken. Deze informatie zou het de betrokken landen en organisaties gemakkelijker maken hun standpunt ten aanzien van de voorgestelde strategie te bepalen.

3.5. In de Mededeling wordt er terecht op gewezen dat de lid-staten hun programma's en projecten beter moeten coördineren om overlappingsen te voorkomen, hun activiteiten op elkaar af te stemmen en mogelijke synergie-effecten te benutten. Daar de arme lagen van de bevolking het meest van de achteruitgang van het milieu te lijden hebben en het minst in staat zijn om zich tegen de nadelige gevolgen daarvan te beschermen of eraan te ontkomen, dienen milieubescherming en armoedebestrijding hand in hand te gaan en moeten in het kader van de ontwikkelingssamenwerking ook programma's ter bestrijding van de armoede worden opgezet⁽²⁾. De bepleite coördinatie is echter vaak moeilijk te realiseren — zelfs op nationaal niveau — omdat de diverse kringen en instanties de samenwerking elk op hun eigen manier aanpakken (via hun eigen netwerken en volgens hun eigen methodes). Bovendien zou een dergelijke coördinatie als een nadeel voor de behartiging van de eigen belangen kunnen worden geïnterpre-

teerd⁽³⁾. Daarom pleit het Comité voor het invoeren van mechanismen die de coördinatie ten goede komen en de mogelijke voordelen ervan voor de betrokkenen zichtbaar maken. Het denkt daarbij b.v. aan de instelling van deskundigengroepen.

3.6. De 17 geselecteerde Aziatische landen vormen een zeer heterogeen geheel. Het gaat hier niet om landen die een specifiek regionaal samenwerkingsverband vormen of als groep betrekkingen onderhouden met de Europese Unie. Hoewel de Commissie er terecht voor pleit om voor iedere Aziatische partner een specifieke milieustrategie uit te werken, zou het ten zeerste te betreuren zijn als de Unie met elk van deze landen afzonderlijk over de voorgestelde samenwerkingsstrategie zou moeten onderhandelen. De Oost- en Zuidoost-Aziatische landen zouden eventueel in het kader van de „dialoog Azië-Europa” als groep met de Unie kunnen onderhandelen, maar in het geval van de Zuid-Aziatische landen bestaat die mogelijkheid voornamelijk nog niet⁽⁴⁾. Misschien zou de ESCAP, gezien haar alom gewaardeerde rol in het kader van de samenwerking op milieugebied, een geschikt forum voor deze dialoog kunnen worden.

3.7. In een aantal Aziatische landen groeit weliswaar het besef dat de achteruitgang van het milieu nadelige gevolgen heeft voor de volksgezondheid en de economische ontwikkeling, maar toch ontbreekt het veel van die landen aan een coherente visie op de problematiek rond duurzame ontwikkeling. Hun institutionele bestel moet dringend verder worden uitgebouwd om de milieuproblemen op een efficiëntere manier te kunnen aanpakken, temeer daar de nationale milieudepartementen er nog in de kinderschoenen staan en bijgevolg niet over de nodige slagvaardigheid beschikken⁽⁵⁾. Het Comité is het dan ook volledig met de Commissie eens dat het van groot belang is de milieubeheerscapaciteit in de Aziatische landen verder te ontwikkelen. Net als de Commissie is het van oordeel dat de EU-lid-staten daarbij een cruciale rol kunnen spelen⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Het succes van de „interservice”-groep voor de betrekkingen met China laat zien dat samenwerking bevorderlijk kan zijn voor het realiseren van de doelstellingen van de diverse diensten.

⁽⁴⁾ Tenzij via de South Asian Association for Regional Co-operation (SAARC).

⁽⁵⁾ De ontwikkeling van de milieubeheerscapaciteit van de industrie wordt gunstig beïnvloed door de handel (met meer ontwikkelde landen) en kan ook worden bevorderd door investeringen van buitenlandse bedrijven (denk b.v. aan de recente ontwikkelingen op het gebied van het beheer van giftig afval in de Filipijnen). Buitenlandse bedrijven die een productievevestiging willen oprichten, zullen het beheer van hun toxisch en gevaarlijk afval misschien zelf ter hand nemen omdat de overheid het laat afweten en zij het zich niet kunnen „veroorloven” ervan te worden beschuldigd dat zij te laks omspringen met het giftig afval op hun terreinen.

⁽⁶⁾ In dit verband zou moeten worden verwezen naar de implementatie van de ISO 14000-bepalingen (milieubeheerssystemen) door ontwikkelingslanden. Deze bepalingen kunnen bedrijven helpen de milieu-effecten van hun activiteiten beter in de hand te houden. Vele Aziatische landen hebben al voor een proactieve aanpak gekozen. Op regionaal niveau kan in dit verband melding worden gemaakt van de instelling van een technische werkgroep in het kader van het Raadgevend Comité voor Normalisatie en Kwaliteitsbevordering van de ASEAN.

⁽¹⁾ Zoals de Wereldbank, de UNCTAD, de ESCAP (de Economische en Sociale Commissie voor Azië en het Stille-Oceaan gebied van de Verenigde Naties) ...

⁽²⁾ Bij de Commissie zijn, wat de Aziatische landen betreft, de directoraten-generaal I (F) en I B (C) hiervoor verantwoordelijk.

3.8. Het Comité stelt met voldoening vast dat de Commissie groot belang hecht aan de rol van de particuliere sector bij het aanpakken van Azië's milieuproblemen. Het is ervan overtuigd dat voor de sociale partners een belangrijke rol is weggelegd en dringt er dan ook op aan dat deze actief bij de milieusamenwerking met Azië worden betrokken. Er bestaat reeds een uitgebreide literatuur over deze problematiek, waarin duidelijk wordt gesteld dat inschakeling van het particuliere bedrijfsleven en een meer op de markt gebaseerde aanpak de meest efficiënte middelen zijn om een duurzaam ontwikkelingsproces op gang te brengen, mits de overheid een en ander mogelijk maakt en ondersteunt door middel van een „voorwaardenschepend” beleid en zij strikt de hand houdt aan de regels inzake goed bestuur (capacity building) ⁽¹⁾.

3.9. Het Comité heeft ook met voldoening kennis genomen van de verklaring van de voorzitter van de eerste Europees-Aziatische top (Bangkok, maart 1996), die ook voorstander van een dergelijke aanpak lijkt te zijn. Het wijst er evenwel op dat dit aspect van de voorgestelde strategie nader moet worden uitgewerkt om transparante procedures te ontwikkelen die de particuliere sector in staat stellen zich op een efficiënte manier van deze taak te kwijten.

3.10. Het hoopt dan ook dat de Unie van Industrie- en Werkgeversfederaties in Europa (UNICE) dit onderwerp zal aankaarten tijdens het Europe Asia Business Forum dat vóór de volgende Europees-Aziatische top (ASEM II) wordt gehouden.

3.11. Het staat ook volledig achter de derde „pijler” van de voorgestelde strategie, nl. het opvoeren van O&O op milieugebied. Technologische ontwikkeling is immers een van Europa's troeven en zou dan ook, in het belang van alle betrokken landen, een centrale plaats kunnen innemen.

3.12. Ten slotte kan het zich ook verenigen met de voorgestelde accentverschuiving ten gunste van stedelijke en industriegerelateerde kwesties. Daar er dringend iets moet worden gedaan aan de nadelige gevolgen van verstedelijking en industrialisering, is het zaak meer middelen uit te trekken voor overdracht van technologie, verbetering van het stadsmilieu en bestrijding van vervuiling (deze drie soorten maatregelen moeten het momenteel met minder dan 10 % van de EU-steun voor milieuprojecten stellen). Dit neemt evenwel niet weg dat ook de instandhouding van het natuurlijk milieu de nodige aandacht moet blijven krijgen.

4. Bijzondere opmerkingen

4.1. Het Comité is van oordeel dat speciale aandacht moet worden geschonken aan de positie van Azië's kleine en middelgrote ondernemingen. In tal van ontwikkelingslanden neemt het MKB een groot deel van de export voor zijn rekening. Zo komt in India 90 % van de export

van textiel en leder(waren) voor rekening van kleine en middelgrote bedrijven. Deze hebben misschien hulp nodig om aan de hoge milieunormen in sommige van hun buitenlandse afzetgebieden te kunnen voldoen. Onderzoek heeft uitgewezen dat een groot deel van de industriële vervuiling op rekening van kleine en middelgrote bedrijven moet worden geschreven, maar dat verbeteringen op het vlak van de bedrijfshuishouding de milieubeheerscapaciteit van deze bedrijven nog (aanmerkelijk) kunnen verbeteren, mits de daarvoor benodigde ondersteunende infrastructuur voorhanden is ⁽²⁾.

4.2. Met betrekking tot het geplande Europees-Aziatisch centrum voor milieutechnologie, dat in Thailand zal worden gevestigd, wijst het Comité erop dat de Unie en Singapore in 1993 in Singapore al een Regionaal Instituut voor Milieutechnologie (het reeds genoemde RIET) hebben opgericht. De Commissie merkt in haar Mededeling terecht op dat het RIET in drie jaar tijds een centre of excellence is geworden en in belangrijke mate bijdraagt aan de overdracht en uitwisseling van milieukennis en -diensten tussen Europa en Azië.

Het Comité is van mening dat alle bij de „dialogo Azië-Europa” betrokken partners erbij gebaat zouden zijn als het nieuwe milieu-instituut andere taken toegewezen zou krijgen dan het RIET. Aangezien het RIET zich voornamelijk met het promoten van „goede methoden” en het bevorderen van de handel in milieutechnologie bezighoudt en dus vooral op het bedrijfsleven gericht is, zou het nieuwe instituut de milieuproblematiek meer vanuit maatschappelijk oogpunt kunnen benaderen en b.v. ideeën kunnen aandragen over het opzetten van een adequaat milieubeleid, het uitbouwen van een institutioneel kader en het verbeteren van de „institutionele capaciteit” op het vlak van milieubeheer. Verder zou het ook het strategische denken over milieuaangelegenheden kunnen stimuleren en als forum voor overleg en dialoog kunnen fungeren.

4.3. De Commissie verklaart in haar Mededeling dat buitenlandse ondernemingen in bepaalde Aziatische landen productiecentra oprichten om voordeel te halen uit het minder vervaagende milieubeleid van de betrokken landen. Het Comité wil er in dit verband op wijzen dat dit gelukkig niet op grote schaal gebeurt ⁽³⁾ en dat het uiteraard nog sterker tegen bedrijfsverplaatsingen naar Aziatische landen gekant zou zijn als deze zouden voortvloeien uit een versoepeling van de milieunormen aldaar.

In dit verband dringt het er bij de Commissie op aan om bij multilaterale onderhandelingen — zoals de OESO-onderhandelingen over een Multilaterale Investeringsovereenkomst en de WTO-onderhandelingen over handelsaangelegenheden — onverkort vast te houden aan het uitgangspunt dat de vigerende normen niet mogen worden teruggeschoefd. Dergelijke bedrijfsverplaatsingen tonen duidelijk aan dat de Aziatische landen ertoe moeten worden aangezet hun milieubeleid aan te

⁽¹⁾ Zie in dit verband o.m.: Wereldbank, *The State in a Changing World*, 1997, blz. 163-165; Verenigde Naties, *State of the Environment in Asia and the Pacific*, 1995, hoofdstuk 19; Sociaal-Economische Raad (Nederland), *De particuliere sector in internationale samenwerking*, 1997.

⁽²⁾ Zie ook voetnoot 5, blz. 51 en o.m. UNCTAD, TD/B/COM 1/EM.4/2 van 18 augustus 1997 (punten 55-61).

⁽³⁾ Zie COM(96) 54 def. van 28 februari 1996, blz. 5; in deze Mededeling (COM(96) 314 def. van 3 juli 1996) noemt de Commissie een aantal milieuterreinen waarop (meer) samenwerking wenselijk is (zie paragraaf 3.1.4).

scherpen. Het voorstel van de Commissie is dus niet alleen van groot belang, maar komt bovendien op het juiste moment.

4.4. Ten slotte beveelt het Comité nog aan om alle voor de (milieu)samenwerking met Azië relevante begrotingsposten te bundelen in een soort kaderprogramma naar het voorbeeld van het kaderprogramma voor O&TO uit hoofde van artikel 130I van het Verdrag

of van het onlangs voorgestelde kaderprogramma voor energie. Een dergelijke administratieve herschikking van de begroting zou de transparantie van de milieuinspanningen van de Unie aanzienlijk ten goede komen, wat op zijn beurt de beleidsmakers meer inzicht in de mogelijke dwarsverbanden tussen de diverse programma's zou verschaffen en hun een eenvoudig middel aan de hand zou doen om een en ander beter te coördineren en meer synergie-effecten teweeg te brengen.

Brussel, 25 februari 1998.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS

BIJLAGE

bij het advies van het Economisch en Sociaal Comité

Onderstaand wijzigingsvoorstel is tijdens de beraadslagingen verworpen, maar heeft meer dan 25 % van de uitgebrachte stemmen behaald:

Paragraaf 4.3

De tekst tot en met de woorden „mogen worden teruggeschroefd” door het volgende te vervangen:

„Het Comité neemt met bezorgdheid kennis van de verklaring van de Commissie dat buitenlandse ondernemingen in bepaalde Aziatische landen productiecentra oprichten om voordeel te halen uit het minder vérgaande milieubeleid in die landen.

Het is van oordeel dat de samenwerkingsstrategie er vooral ook op gericht dient te zijn de Aziatische landen ertoe aan te zetten terdege aandacht te schenken aan het milieu teneinde de gezondheid van hun bevolking te beschermen en het op gang komen van een duurzaam ontwikkelingsproces mogelijk te maken. Daarom dringt het er bij de Commissie op aan dat zij met de landen in kwestie overeenstemming tracht te bereiken over de naleving van internationale milieunormen en dat zij bij multilaterale onderhandelingen (in het kader van de OESO en eventueel de WTO) onverkort vasthoudt aan het principe dat partijen bepaalde universele basisnormen dienen te erkennen en hun eigen normen niet mogen terugschroeven.

Het al dan niet naleven van milieunormen hangt ook samen met de politieke situatie in de betrokken landen. Een transparant democratisch bestel, vrijheid van handelen voor NGO's en efficiënte controleprocedures zijn een conditio sine qua non willen de nationale en internationale normen enig effect sorteren. Verder is het ook zaak een sanctieregeling en een billijk systeem voor de toekenning van schadevergoeding aan slachtoffers van milieurampen uit te werken.”

Motivering

Het is een feit dat sommige bedrijven voordeel proberen te halen uit lacunes in de wetgeving van bepaalde landen. Bovendien zijn de bedragen van schadevergoedingen voor slachtoffers van ongelukken in sommige landen een lachertje. We mogen dit probleem niet minimaliseren, wat in het advies helaas wél het geval lijkt te zijn. Laten we niet vergeten dat de duizenden slachtoffers van de ramp in het Indiase Bhopal slechts een uiterst geringe schadevergoeding hebben gekregen, en dan nog na een jarenlange juridische strijd.

Het is van het allergegrootste belang dat alle landen bepaalde universele basisnormen erkennen en hun wetgeving voortdurend aanpassen in het licht van de nieuwe inzichten en de opgedane ervaringen. Zolang de milieudimensie in het handelsverkeer en op het vlak van de buitenlandse investeringen een ondergeschoven kind blijft, staat de deur wagenwijd open voor allerlei dumpingpraktijken, met alle gevolgen vanden voor de concurrentieverhoudingen en de internationale handel (dumping is dan ook niet te verenigen met de WTO-beginselen).

Uitslag van de stemming

Vóór: 41, tegen: 46, onthoudingen: 7.

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 93/74/EEG van de Raad betreffende diervoeders met bijzonder voedingsdoel en tot wijziging van de Richtlijnen 74/63/EEG, 79/373/EEG en 82/471/EEG”⁽¹⁾

(98/C 129/12)

De Raad heeft op 6 november 1997 besloten, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 5 februari 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Gardner.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 352e Zitting (vergadering van 25 februari 1998) het volgende advies uitgebracht, dat met 76 stemmen vóór en 5 tegen, bij 6 onthoudingen, werd goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

- i) Met dit voorstel wordt een nieuwe categorie producten, nl. „voedingssupplementen voor dieren”, in de Gemeenschapswetgeving opgenomen. Het gaat om geconcentreerde mengsels van sporenelementen, vitamines e.d., die worden toegediend in combinatie met ander voer. Deze categorie vormt een aanvulling op de uitgebreide EU-wetgeving ter zake, die tot nog toe betrekking heeft op de volgende producten:
 - mengvoeders;
 - aanvullende diervoeders;
 - voorgemengde diervoeders;
 - diervoeders met bijzonder voedingsdoel.
- ii) Het gebruik van voedingssupplementen is in de lid-staten schering en inslag. In sommige lid-staten is voorzien in een afzonderlijke regeling — zoals voor de ANSA-producten in Frankrijk (Apports Nutritionnels Spécifiques d'Adaptation) —, in andere bestaat er geen specifieke wetgeving maar blijken de voedingssupplementen te vallen onder de bestaande categorieën van diervoeders zoals die bij de nationale omzetting van de vigerende richtlijnen zijn vastgelegd.
 - iii) Het Comité vraagt zich daarom af of de invoering van deze nieuwe categorie op EU-niveau wel noodzakelijk is. De hele regeling, die toch al te ondoorzichtig is, zou daardoor nog complexer worden. Codificatie zou een eerste stap zijn in de richting van transparantie.
 - iv) In dit advies dient met de bovenstaande opmerkingen en de hierna volgende paragrafen rekening te worden gehouden.

1.1. Rechtsgrondslag

1.1.1. De Commissie baseert haar voorstel op artikel 100 A van het Verdrag (interne markt). De gebruikelijke grondslag voor dit soort wetgeving inzake de productie en de verkoop van de in bijlage II opgenomen producten is evenwel artikel 43 (landbouw), zoals door de juridische dienst van de Raad is bevestigd (advies 11180/97, 10 oktober 1997).

1.1.2. Het Comité begrijpt om welke redenen de Commissie artikel 100 A van het Verdrag als rechtsgrondslag voor dit richtlijnvoorstel heeft gekozen. Het wijst er evenwel op dat deze redenen ook bij toepassing van artikel 43 gelden.

1.1.3. Om bijgevolg te ontsnappen aan de tijdrovende en ingewikkelde procedure die in artikel 100 A is

⁽¹⁾ PB C 298 van 30.9.1997, blz. 10.